

Semestr VI – LITERATURA WOJNY I OKUPACJI, POWOJENNA NOWOCZESNOŚĆ

WOJNA W KULTURZE I LITERATURZE

1. Wojna i okupacja w kulturze i literaturze. Wprowadzenie.
 - Zupełnie inna wojna.
 - Życie pod okupacją – oficjalne
 - Życie pod okupacją – nieoficjalne
 - Życie na emigracji .
2. Podwaliny jakiejś nowej, potwornej cywilizacji... Refleksja historyzoficzna Tadeusza Borowskiego - T. Borowski *U nas w Auschwitzu*.
 - Obozy koncentracyjne.
 - Geneza opowiadań obozowych.
 - T. Borowski *U nas w Auschwitzu*.
3. Ci ludzie są chorzy... Człowiek zlagrowany - T. Borowski *Proszę państwa do gazu*.
 - Syndrom psychicznego dostosowania do warunków obozowych; wyjaśnienie terminu człowiek zlagrowany
 - T. Borowski *Proszę państwa do gazu*.
4. O samotności ginących... Powstanie w getcie warszawskim - H. Krall *Zdążyć przed Panem Bogiem*.
 - Powstanie w getcie warszawskim
 - Geneza tekstu Hanny Krall *Zdążyć przed Panem Bogiem* .
 - Różne rozumienie heroizmu występującego w utworze.
 - Deheroizacja.
5. W Warszawie przy karuzeli... Czesław Miłosz o powstaniu w getcie.
 - Geneza *Campo di Fiori*.
 - Poetyckiej refleksja o powstaniu w getcie w wierszu Miłosza.
 - Rola poety i poezji.
6. Jesteśmy tylko zwykłymi ludźmi... Pianista Szpilmana i Polańskiego - W. Szpilman *Pianista*, *Pianista* w reż. R. Polańskiego.
7. Czy nam postawią [...] nad grobem krzyż... Głos pokolenia wojennego.
 - Pokolenie Kolumbów.
 - Refleksja pokolenia Kolumbów na temat rzeczywistości wojennej.
 - K.K. Baczyński *Pokolenie* , K. Kraheńska [*Hej, chłopcy, bagnet na broń!...*]
8. Przez ciała drżący pryzmat... Miłość w cierpieniu apokalipsy.
 - Informacje biograficzne o Krzysztofie Kamiliu Baczyńskim.
 - Erotyki czasu wojny i okupacji.
 - K.K. Baczyński *Biała magia*, *Niebo złote ci otworzę...*
 - Tekst kultury: *Poeta przy biurku*.
9. Podmuchy, ogień i rwanie murami... Miron Białoszewski o powstaniu warszawskim.
 - Geneza *Pamiętnika z powstania warszawskiego*.
 - Powstanie z perspektywy cywilów.
10. Potężny rezerwuar różnorodnych możliwości... Język kolokwialny Styl potoczny źródłem wszystkich odmian stylowych języka polskiego.
 - Styl potoczny – „centrum polszczyzny”
 - Cechy stylu potocznego .
 - J. Bartmiński *Styl potoczny – centrum systemu stylowego języka*.

11. Długi szereg nędzarzy... Świadectwo rzeczywistości łagrowej G. Herling-Grudziński *Inny świat. Zapiski sowieckie*.
 - Geneza Innego świata.
 - Tytuł utworu.
 - Cechy Innego świata (topografia obozu, mini biografie).
 - Rzeczywistość łagrowa i relacje między strażnikami a więźniami.
12. Nigdy już nie będę dla nich pracował... Heroizm w „innym świecie”.
 - Biografia Kostylewa.
 - Sens *Epilogu* Grudzińskiego.
 - Postawa człowieka wobec rzeczywistości obozowej w opowiadaniach Borowskiego i w *Innym świecie* Herlinga-Grudzińskiego.
13. Mam lat dwadzieścia / jestem mordercą... Poezja wojennego wstrząsu – poezja T. Różewicz
 - Wiersze Różewicza jako przykładu świadectwa traumy wojennej.
 - T. Różewicz *Lament, Ocalony*.

POWOJENNA NOWOCZESNOŚĆ

1. Między nowoczesnością a ponowoczesnością. Literatura współczesna.
 - Podział literatury po 1945 roku.
 - Wyjaśnienie terminów: nowoczesność, ponowoczesność (postmodernizm) i współczesność.
 - Pokolenia w literaturze powojennej.
 - Kultura w PRL-u.
 - Teksty kultury: T. Brzozowski *Organki*, socrealistyczne plakaty propagandowe, Bronisław Linke *Autobus*.
2. Jesteśmy sami, nikt nas nie usprawiedliwi... Filozofia egzystencjalizmu *Filozofia egzystencjalizmu*.
 - Filozofia po II wojnie światowej.
3. Czy można być świętym bez Boga? Egzystencjalny heroizm bohaterów Dżumy.
 - *Dżuma* Alberta Camus jako powieść egzystencjalna.
 - Postawy wybranych bohaterów powieści.
4. Wierny tej męce, której symbolem jest krzyż... Sytuacja zagrożenia jako próba wiary. Sytuacja zagrożenia jako próba wiary.
 - Wszechwiedzący i miłosierny Bóg a niezawinione cierpienie i bezsensowna śmierć ludzi w *Dżumie* Camusa.
 - Ewolucja postawy ojca Paneloux.
5. „Piękny jest ludzki rozum” Miłosz – moralista.
 - Wiersze Miłosza jako przykładu powrotu do tradycji i źródeł kultury.
 - Obowiązki i rola poety we współczesnym świecie.
 - Czesław Miłosz: *Traktat moralny, Zakłęcie*.
6. Śpiewam w duecie z nim... Tożsamość człowieka w poezji współczesnej. Odkrywanie przez człowieka własnej tożsamości poetycką misją poetów pokolenia Nowej Fali.
 - Poszukiwanie sensu ludzkiej egzystencji w poezji Zagajewskiego i Wojaczka.
 - A. Zagajewski *Sobie do pamiętnika*, R. Wojacek *W podwójnej osobie*.
7. *Bądź wierny. Idź...* Imperatywy etyczne Pana Cogito.
 - Drugi obieg wydawniczy.
 - Pan Cogito – człowiek myślący – alter ego poety.
 - Język i rozważań o najistotniejszych doświadczeniach współczesnego człowieka w wierszach Herberta.

- Zbigniew Herbert *Przesłanie Pana Cogito, Potęga smaku.*
- 8. *Rozbijanie starych form.* Obraz ponowoczesnego społeczeństwa w dramacie Sławomira Mrożka.
 - Przemiany obyczajowe w Europie w latach 60. XX w.
 - Geneza utworu.
 - Uniwersalny obraz rzeczywistości społecznej po II wojnie w *Tangu*.
 - Zacieranie się tradycyjnych ról ojca i matki oraz próba odnalezienia tożsamości przez młode pokolenie w zmienionym świecie w *Tangu*.
- 9. *Nam już nie formy trzeba, ale żywej idei...* *Tango* jako dramat różnych racji ideowych .
 - „Poszukiwanie idei” przez głównego bohatera S. Mrożka *Tango* .
 - Różne stanowiska myślowe bohaterów.
- 10. *Tylko władza da się stworzyć z niczego...* *Tango* jako parabola polityczna.
 - Znaczenia uniwersalne dramatu S. Mrożka *Tango*.
 - Dramat Mrożka jako alegoria polityczna.
- 11. *Nikt stąd nie wyjdzie, dopóki nie znajdziemy idei!* *Tango* na scenie Teatru Telewizji .
 - Prawda o rodzinie w tekście Mrożka i spektaklu Englerta
 - Twórcy spektaklu.
 - Wierność inscenizacji wobec zamysłu autora.
 - Wymowa spektaklu telewizyjna ekranizacja *Tanga* w reż. M. Englerta
 - *Tango*, reż. Maciej Englert.
 - Tekst kultury: kadry z *Tanga* w reż. Macieja Englerta.
- 12. *Z pomieszanych form ulicy...* Poetycki obraz codzienności w wierszach Mirona Białoszewskiego.
 - Poezja lingwistyczna.
 - Zainteresowanie zwykłością i codziennością w poezji Białoszewskiego.
 - Miron Białoszewski *Do N.N.***, Głowienie, Romans z konkretem.*
- 13. *Męczy się człowiek...* Refleksja egzystencjalna w poezji M. Białoszewskiego
 - Białoszewski jako poeta refleksji egzystencjalnej, która dotyka sytuacji granicznych w życiu człowieka.
 - Miron Białoszewski *Mironczarnia, Mój testament śpiącego*
- 14. *Ogłuszeni i ogłupieni doszczętnie...* Poezja Nowej Fali o rzeczywistości komunizmu.
 - Pokolenie Nowej Fali.
 - Nowomowa.
 - Poetyckie obnażanie prawdziwego oblicza rządzących przez poetów Nowej Fali.
 - Stanisław Barańczak *Co jest grane.*
- 15. *Wielka sprawa człowieka...* Homilia Jana Pawła II.
 - Sytuacja polityczna i gospodarcza w PRL-u.
 - Jan Paweł II Homilia w czasie Mszy świętej odprawionej na placu Zwycięstwa.
 - Tekst kultury: posąg Chrystusa Zbawiciela sprzed kościoła na Krakowskim Przedmieściu, 1944 .
- 16. *Zdarzyło się wcześniej. Później. Bliżej...* Dwugłos poetek o przypadku i przeznaczeniu .
 - Przekonania laickie, przekonania religijne, rola przypadku i przeznaczenia w poezji Szymborskiej i Hartwig.

- Wisława Szymborska *Wszelki wypadek*, Julia Hartwig *Jasne niejasne*.
17. *On patrzy...* Poezja jako komentarz do współczesności .
- Poznanie diagnozy W. Szymborskiej na temat współczesności.
 - Wisława Szymborska *Terrorysta, on patrzy*, *Głos w sprawie pornografii, Wczesna godzina*.
18. Współczesność w świetle pop-artu.
- Ikona kultury masowej.
 - Charakterystyka pop-artu .
 - Dyptyk Marilyn jako dzieła sztuki mówiącego o mechanizmach kultury masowej.
 - Pojęcia: ikona kultury masowej, kultura masowa, happening, idol.
 - Andy Warhol – Dyptyk Marylin.
19. *Ona po prostu taka już jest...* Kultura popularna we współczesnej polskiej powieści.
- Fabuła i język powieści Doroty Masłowskiej.
 - Obyczajowość i mentalność dresiarzy (Silny) – popkultura młodzieżowa.
 - Dorota Masłowska *Wojna polsko-ruska pod flagą biało-czerwoną*.
 - Tekst kultury: *kadr z filmu Wojna polsko – ruska*, reż Xawery Żuławski (Silny).
23. „Kto zobaczy moją matkę...” Dzieci i rodzice w wierszach Tadeusza Różewicza.
- Autobiografizm w wierszach Różewicza.
 - Tadeusz Różewicz, *Ale kto zobaczy, Ojciec*.
24. „Co wyczyści, to się lśni...” Wśród języka reklamy.
- Cechy języka reklamy.
 - Reklama a manipulacja.
25. Tylko co nieważne jak krowa się wlecze... Językowy obraz świata.
- Językowy obraz świata w polszczyźnie.
 - Jan Twardowski, *Śpieszmy się*.